

Freud o Mojżeszu i monoteizmie

Autor tekstu: **Piotr Drobner**

Z dużym zaskoczeniem i sporą dozą niedowierzania spostrzegłem w bibliotece niewielkich rozmiarów książeczkę Zygmunta Freuda pod tytułem "**Człowiek imieniem Mojżesz a religia monoteistyczna**". Oczywiście, wiedziałem wcześniej, że ten Myśliciel zajmował się również religią, nie wiedziałem zaś, że przedmiotem jego rozważań były również konkretne postacie, zdarzenia i konteksty biblijno - historyczne. Nie wiedziałem również nic o konkluzjach Jego rozważań. W ciągu kilku dni przeczytałem tę książeczkę trzykrotnie. Trzykrotnie przeżywałem potężne zdumienie oraz trzykrotnie doświadczałem ogromnej satysfakcji intelektualnej i długo jeszcze pozostanę pod wrażeniem tych emocji. Tezy Autora, przenikliwość wnioskowania i kojarzenia, wreszcie przepiękny język oraz styl prowadzenia czytelnika są w moim odczuciu przykładem olbrzymiego kunsztu intelektualnego.

Wyniki Freuda wywracają powszechne poglądy i ogólnie przyjętą percepcję postaci Mojżesza, źródeł monoteizmu, faktu i motywu Exodusu, tragicznych wydarzeń w trakcie krętej wędrówki do Kanaanu oraz bogów (sic!) Żydów. I to wszystko w oparciu o Biblię. Hipotetyczna wersja wydarzeń jest bardzo solidnie umotywowana i uargumentowana faktami biblijnymi. Poparta jest niepodważalną logiką wyvodu oraz tak sugestywnym prawdopodobieństwem psychologicznym, że Autor sam przestrzega czytelnika przed bezkrytycznym przyjęciem za prawdę ostateczną tej doskonale ułożonej mozaiki faktów, domysłów, koincydencji, zbieżności i wniosków.

A Freud w wielkim stylu myślowym i pisarskim dochodzi do następujących rezultatów:

1. więcej wskazuje na to, że Mojżesz był Egipcjaninem niż na to że był Hebrajczykiem, i to Egipcjaninem nie byle jakim, ale z samych szczytów społecznych;
2. początkową religią Hebrajczyków uchodzących z Egiptu był czysty, etyczny i pacyfistyczny monoteizm narzucony i wpojony im przez Mojżesza (bóg o imieniu Adonaj);
3. istnieją w Biblii tropy i ślady połączenia się w czasie wędrówki Hebrajczyków z Egiptu z inną, dużo bardziej wojowniczą rzeszą Semitów;
4. ten drugi, brutalniejszy odłam narzucił całej grupie swojego, plemiennego lub lokalnego, wojowniczego boga o imieniu Jahwe (niekoniecznie jeszcze u nich jedyne, monoteistyczne);
5. bóg Jahwe wygrał walkę o lud z bogiem Adonaj a sam Mojżesz został zamordowany! Grupie przewodzi teraz zupełnie inna osoba!
6. olbrzymie napięcia wewnątrzgrupowe i nierzadko brutalne tarcia społeczne kończą się doniosłym kompromisem religijnym : a) brutalny Jahwe nabiera dodatkowo przymiotów sprawiedliwego boga Adonaj, bóg Adonaj otrzymuje imię swojego wcześniejszego rywala; b) Mojżesza wyposaża się dodatkowo w cechy, czyny i osiągnięcia późniejszego przywódcy, scala się ich w jedną postać pod imieniem Mojżesz. Kompromis ten nie jest zapewne jednorazową umową ale długim procesem intelektualnym i społecznym u trzech kolejnych pokoleń wędrówki;
7. tak scementowana grupa dokonuje wtargnięcia do Kanaanu; raz jeszcze boga Jahwe ubogaca się o dodatkowe cechy innego boga - boga rodu Abrahama Kananejskiego, co umożliwia pretensje w stosunku do kraju Kanaan;
8. w czasach następujących później immanentne cechy boga Adonaj zwyciężają w umysłach Hebrajczyków, sprawiedliwy Adonaj zwycięża ale trwa pod imieniem „Jahwe”.

To nie koniec książki! W dalszym ciągu Freud wspaniale argumentuje „scalenie” dwu

Sigmund
Freud

Człowiek
imieniem Mojżesz
a religia monoteistyczna

bogów i zwycięstwo jednego z nich w świadomości Żydów z pozycji psychoanalizy. Ponadto wyjaśnia, umocowuje i uzasadnia szczególną mentalność narodu żydowskiego.

Przed końcem Autor rozważa „monoteizm” chrześcijański osadzając go na tle czystego monoteizmu judaistycznego, a na koniec rozpatruje monoteizm jako taki w stosunku do psychologii człowieka z punktu widzenia psychoanalizy (znane tezy Freuda).

Jakkolwiek wydaje się, że ta druga część pracy była właściwym celem Autora, potraktowałem ją skrajnie skrótowo.

Zaciekawić chciałem Państwa przede wszystkim freudowską nowatorską interpretacją tekstu Księgi Wyjścia. Ze wstydem przyznaję, że nigdy wcześniej nie miałem najmniejszych nawet przeświadczeń tej, jakże oczywistej teraz, interpretacji. Sądzę, że wielu z Państwa podzieli ze mną ten wstyd. Tym bardziej, że jest to ostatnie dzieło Freuda. Napisał je w roku .....1938 !

Sigmund Freud, *Człowiek imieniem Mojżesz a religia monoteistyczna*,
Przekład : A. Ochocki, J Prokopiuk
Sen — Wydawnictwo KR, Warszawa 1994.

Piotr Drobner

Inżynier elektryk o zainteresowaniach humanistycznych; Poznań.

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 07-05-2003 Ostatnia zmiana: 06-09-2003)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,2429) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,2429>)

Contents Copyright © 2000-2008 by Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane

w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę podkatalogów, skrypty JavaScript oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl